

Bijlage I.A. Garantieregeling voor Forensische Psychiatrische Centra (FPC's)

Beleidskeuzes uitgelegd <i>Onderbouwing doeltreffendheid, doelmatigheid en evaluatie (CW 3.1)</i>	
1. Doel(en)	Het doel is om vanaf medio 2026 particuliere Forensisch Psychiatrische Centra (FPC's) te stimuleren hun capaciteit uit te breiden, zodat er op de lange termijn voldoende capaciteit is om de fluctuatie in de vraag naar tbs (beveiligingsniveau 4) plekken op te vangen. Particuliere FPC's breiden onvoldoende uit, omdat onder andere het financiële risico dat ze lopen te groot is. Dit is onwenselijk nu er een tekort aan tbs plaatsen in FPC's is. Tevens voorspelt het prognosemodel justitiële ketens (PMJ) dat de behoefte aan tbs plaatsen de komende jaren naar verwachting verder zal oplopen. Het aanbod van tbs plaatsen blijft dus sterk achter op de vraag/behoefte aan tbs plaatsen. Dit heeft onder andere tot gevolg dat een aantal tbs-patiënten langer dan de opgelegde gevangenisstraf in het gevangeniswezen moet verblijven (als zogenoemde tbs-passant), terwijl in het gevangeniswezen de druk op beschikbare capaciteit reeds zeer hoog is. Daarnaast leidt uitbreiding en renovatie van tbs-capaciteit in de huidige situatie dus ook tot meer gevangenis-capaciteit, omdat hiermee de doorstroming vanuit het gevangeniswezen naar een tbs-kliniek wordt bevorderd.
2. Beleidsinstrument(en)	Om het doel te bereiken wordt conform het Regeerprogramma een garantieregeling in het leven geroepen. Door als overheid garant te staan voor een deel van de lening, kunnen FPC's tegen een lagere rente een lening afsluiten voor de beoogde uitbreiding of renovatie. Dat maakt het voor particuliere FPC's aantrekkelijker om te investeren in meer capaciteit.
3A. Financiële gevolgen voor het Rijk	JenV kan garant staan voor in totaal €300 mln. aan leningen die FPC's aangaan voor eventuele uitbreiding of renovatie. Er wordt een disagio/premie bij de eindgebruiker (zorginstelling) bij het afsluiten van een garantstelling gevraagd van 0,25% (van de gemiddelde restschuld over de gehele looptijd van een lening). Deze premie is niet kostendekkend. Omdat er sprake is van marktfalen en de urgentie (capacitaire krapte in aantal tbs-plekken) zeer groot is, zal JenV €24 mln. uit eigen middelen in een begrotingsreserve afstorten die als risicovoorziening dient (bij €300 mln. aan garantieverstrekking).
3B. Financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren	Met een garantstelling door het Rijk wordt een van het financiële risico van een lening gereduceerd. Hierdoor zijn banken eerder geneigd zijn een financiering af te geven en is het voor aantrekkelijker om te investeren in uitbreiding of in stand houding van capaciteit. Bovendien kan door FPC's door de hiervoor genoemde risicobeperking financiering verkregen worden tegen gunstigere voorwaarden. Een kenmerk van een garantieregeling is dat deze al direct aan de voorkant tot uiting komt indien klinieken capaciteit willen uitbreiden of in stand willen houden (schatting is ca. 1% rentevoordeel)..

4. Nagestreefde doeltreffendheid	Met de garantstelling door het Rijk wordt een deel van het risico bij het afsluiten van een lening beperkt, waardoor banken eerder geneigd zijn een financiering af te geven. Hierdoor is het ook aantrekkelijker voor particuliere FPC's om te investeren in uitbreiding en in stand houding van capaciteit. De voorgestelde garantieregeling is derhalve naar verwachting doeltreffend. Dit blijkt onder meer uit de evaluatie van het Waarborgfonds Zorg die een garantieregeling voor de reguliere zorg beheert.
5. Nagestreefde doelmatigheid	Met dit instrument wordt gericht een deel van de problematiek aangepakt die binnen de forensische zorgsector speelt. Het is bij uitbreiding/renovatie van capaciteit en het daarvoor financiering zoeken een bewezen effectief instrument. Uitvoering zal door een professionele partij worden gedaan die ervaring heeft met garantstellingen. Naar verwachting zullen de uitvoeringskosten tussen € 200.000,- en € 350.000,- op jaarbasis liggen indien tot aan € 300 mln garant wordt gestaan.
6. Evaluatieparagraaf	Het voornemen is om het beheer van de garantieregeling uit te besteden aan een externe en professionle beheerspartij. Deze beoordeelt jaarlijks de financiële positie van de FPC's die gebruikmaken van de garantieregeling. Volgens planning wordt de regeling in 2031 geëvalueerd door een onafhankelijke instantie in afstemming met het ministerie van Financiën. Hoewel de effecten dan nog niet volledig in beeld zijn (omdat onder andere de afgegeven garantstelling lange looptijd heeft), zijn de voorlopige inzichten en ervaringen relevant. Waar nodig zullen deze leiden tot bijstelling van de regeling met oog op meer effect en efficiency.